

Provtagningsinstruktion Salmonella hos häst

Denna instruktion vänder sig till veterinärer.

Hur gör jag?

Salmonella hos häst diagnosticeras genom träckprovtagning av individen. Vid utredning av salmonella på en anläggning kan även miljöprover, foderprover och prover från andra djurslag på anläggningen behöva tas. Detta dokument omfattar inte sådan provtagning. Inte heller omfattar det provtagning i samband med obduktion eller provtagning vid systemisk sjukdom.

Material för provtagning och transportmaterial kan rekvireras från det laboratorium som får i uppdrag att analysera proverna. Salmonella kan lätt kontaminera provtagningsmaterial och remisser. Det är därför viktigt med god hygien vid provtagning.

- Träck från hästen läggs i en 100 ml burk som fylls till $\frac{3}{4}$. Fyll inte burken mer då det finns risk att locket trycks loss vid jäsning under transporten. Det är viktigt att burkens utsida inte förorenas. Förorenad utsida innebär ökad risk för kontaminering av laboratoriet. Om utsidan blir förorenad flyttas provmaterialet till en ren burk.
- Packa provet och skriv remissen på en ren plats för att undvika kontaminering.
- Lägg den tillslutna burken/burkarna i dubbla plastpåsar, mellan påsarna läggs remissen. Slutligen läggs allt i transportlåda/vadderat kuvert.
- Undvik att ta prover/skicka prover på fredagar eftersom de då blir liggande på posten över helgen.
- Prover förvaras kylda i väntan på transport.
- Planera provtagning och insändande så att proverna inte är äldre än fyra dagar vid ankomst till laboratoriet.
- Se rubrikerna ”provtagning av enstaka häst” och ”provtagning av grupp med hästar” för ytterligare instruktioner.

Vad ska jag ha med mig?

- Rektalhandskar, en per djur som ska provtas, samt paraffinolja.
- Provtagningsburkar (100 ml) med lock, en per djur som ska provtas.
- Förskrivna etiketter eller penna för märkning av burklocken. Observera att hanteringen på lab underlättas om märkning sker på burklocken!
- Plastpåsar för paketering av burkar, till exempel stadiga femliters påsar.
- Ren hink/behållare att placera provburkarna i efter provtagning. Hinken kan gärna vara försedd med en sopsäck så att provburkarna kan skyddas från stänk.
- Engångshandskar.
- Sopsäck att lägga förbrukat material i.
- Påsförslutare.
- Remisser och penna. I första hand ska remissen: Salmonellaodling - Individprover och/eller samlingsprover där varje prov analyseras för sig användas. Om det är ett större antal prover kan

proverna poolas på lab och då används remissen: Salmonellaodling – Individuella prover som poolas på laboratoriet. (finns på www.sva.se).

- Transportmaterial.
- Eventuellt tvångsmedel/sedering.

Kontakt med analyserande laboratorium

För att laboratoriet ska kunna förbereda sig inför analysen är det bra om provtagaren meddelar labbet när proverna beräknas anlända. Detta gäller framför allt när ett stort antal prover som ska analyseras.

Provtagning av enstaka häst

Från enstaka häst med eller utan kliniska symtom tas träckprov genom rektalisering. Eftersom Salmonella kan utsöndras intermittent provtas hästen tre gånger med två dagars mellanrum mellan varje provtagning. Proverna skickas in till lab allt eftersom de tas och ska inte vara äldre än fyra dagar vid ankomst till laboratoriet.

Provtagning av grupp med hästar

För provtagning av en grupp med hästar (≥ 3 stycken) tas individprover genom rektalisering från alla individer i gruppen. Här behövs vanligen enbart ett provtagningstillfälle för bedömning av smitta på gruppnivå. I samband med utredning av en spärrad anläggning kan Jordbruksverket besluta om upprepade provtagningar även på gruppnivå (se nedan).

För att minska risken för kontaminering av prover från olika individer samt risken för kontaminering av emballage så kan man följa några enkla regler.

- Förbered märkning av locken på burkarna innan provtagningen startar.
- Vid provtagningen behöver minst två, gärna tre medhjälpare närvara.
- Det ska tydligt framgå av remissen vilka hästar som ingår i olika grupper (hagar, stall eller liknade).
- För varje individ som provtas används ren rektalhandske och burk.
- När provtagaren har tagit ett träckprov ”smular” han/hon ner det i en engångsburk, som medhjälparen håller fram, så att burken fylls till max 3/4. Därefter försluts burken, märks och placeras i en ren hink. Medhjälparen ska undvika att få träck på burkens utsida och sina behandskade händer. Om så ändå sker, kasseras den kontaminerade burken och handsken och en ren burk fylls med träck. På ren yta, med rena händer placeras sedan burkarna i plastpåsar, prov från djur i samma grupp blandas inte med prover från andra grupper.

Provtagning inför friförklaring efter konstaterad smitta

Hur och när denna utförs bestäms av en av Jordbruksverket utsedd utredande veterinär. I regel krävs två provtagningar av varje djurgrupp med minst tre veckors mellanrum. Hästarna ska då stå i ren miljö.